

PLANIRANI INVESTICIJSKI PROJEKTI U NEKIM ZEMLJAMA

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, u suradnji s diplomatsko – konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske u inozemstvu, prikupilo je podatke o značajnijim planiranim investicijskim projektima u zemljama regije i drugim zemljama u kojima se predviđa intenzivan rast graditeljskog sektora.

Podatke je predstavila mr. sc. Andra Gustović Ercegovac, pomoćnica ministra vanjskih poslova i europskih integracija na stručnom skupu Dan graditelja održanom na Međunarodnom sajmu graditeljstva, opremanja i klimatizacije u Zagrebu.

Mislimo da su izložene informacije zanimljive našim graditeljima, pa ih donosimo uz dopuštenje Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske.

Albanija

U Albaniji su hrvatske tvrtke ugovorile poslove na dva gradilišta u ukupnoj vrijednosti nešto manjoj od 50 milijuna eura (gradnja elektromreže i nadzor izgradnje autoceste).

Predviđa se izgradnja dionica autoceste od Thumana do Rogozhina (autocesta od Drača prema Kosovu), procijenjene vrijednosti oko 350 milijuna eura i izgradnja dionice Jadransko-jonskog koridora, spojnice Skadar-Hani Hot na crnogorskoj granici te autoceste Durres-Vlora, planiran početak 2008.

Raspisan je natječaj za TE u Fieru snage 200 MW, a gradnja se predviđa po modelu BOT (Build-Operate-Transfer). Planira se izgradnja TE u Porto Romano snage 130 MW te davanje koncesija za gradnju nekoliko većih TE (Fier, Elbasan). S tim su povezani i planovi za početak izgradnje LNG terminala u blizini Fiera.

Ove bi godine trebala započeti gradnja naftovoda AMBO (Burgas-Vlora) koji bi trebao biti dug 894 km, kapaciteta 750.000 barela na dan, a vrijednost investicije je oko 1,2 milijarde dolara.

Crna Gora

Hrvatski su graditelji već angažirani na radovima izgradnje i obnove cesta u Crnoj Gori.

U pripremi su natječaji ili planiranje izgradnje autocesta s početkom radova već u 2008. i trajanjem radova do 2014. na sljedećim dionicama:

- dionica Podgorica-Veruša, dužina 42 km
- dionica Podgorica-Mateševo (očekuje se raspisivanje natječaja)
- dionica Jadransko-jonskog pravca (granica istok-granica zapad).

U cestogradnji se do 2009. planira rekonstrukcija i uklanjanje uskih grla u općinama: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Budva, Bar, Ulcinj, Podgorica, Bijelo Polje, Nikšić, Rožaje, Kolašin, Berane, Andrijevića i radovi na cesti Risan-Grahovo. U tijeku je izrada projektne dokumentacije, a planirana je vrijednost radova više od 200 milijuna eura.

U željezničkom se prometu planira rekonstrukcija pruge Bar-granica Srbije, Podgorica – Skadar i Podgorica-Nikšić.

Bosna i Hercegovina

Započinje izgradnja autoceste Zenica-Sarajevo-Mostar. Ukupna je dužina autoceste, prema idejnom projektu koridora Vc, otprilike 140 km. Realizacija ukupnog projekta teći će u fazama, a prema već prije utvrđenim planovima i dinamičkim. Model financiranja predviđa osnivanje javno - privatnog partnerstva. Ukupna je planirana vrijednost investicijs-

kog ulaganja u izgradnju dionica autoceste u razdoblju od 2007.– 2011. oko 700 milijuna eura.

Vlada Bosne i Hercegovine donijela je Odluku o utvrđivanju općeg interesa za izgradnju autoceste na trasi koridora Vc sekciji Zenica (Drivuša) - Kakanj i dionici Sarajevo (Vlakovo) - Mostar (jug) i dionica Drivuša – Kakanj, duljine 17 km.

Sekcija Sarajevo (Vlakovo) - Mostar jug podijeljena je u dionice:

- Vlakovo-Tarčin, duljine 17 km
- Tarčin – Konjic, duljine 22 km
- Konjic - Jablanica, duljine 15 km
- Jablanica - Mostar sjever, duljine 31 km
- Mostar sjever- Mostar jug, duljine 17 km

Planira se izgradnja autoceste Tuzla-rijeka Sava. Projekt se tretira kao državni prioritet izgradnje, a cilj je povezati regiju sjeveroistočne Bosne i Hercegovine sa susjednom regijom Dunav-Drava-Sava odgovarajućom cestovnom mrežom. Ukupna dužina prometnica bit će oko 60 km, planirana je vrijednost projekta otprilike 400 milijuna eura; predviđa se da će pripreme trajati 3 do 4 godine, a sama izgradnja 3 godine.

Gradit će se brza cesta Lašva-Vitez-Travnik-Donji Vakuf. Njezin je cilj povezati regije središnje Bosne i Hercegovine s budućom trasom autoceste u koridoru Vc i poboljšati uvjete prometa između Sarajeva i Banjaluke. Dužina ceste je 54 km, vrijednost oko 200 milijuna eura, priprema će trajati 3 do 4 godine, a izgradnja 3 godine.

U planu je i nekoliko magistralnih cesta:

- Sarajevo-Tuzla koja bi trebala kvalitetnije povezivati dvije regi-

je BiH –Sarajevo i Tuzlu, tako što će se rekonstruirati postojeće najkraće cestovne komunikacije između ovih dvaju gradova. Ukupna planirana vrijednost projekta je približno milijun eura.

- Stolac-Neum - cestom planirane vrijednosti od oko 21 milijun eura, u dužini otprilike 50 km, povezat će se obalni dio BiH s njezinim zaleđem, čime će se izbjeći dva granična prijelaza u Republici Hrvatskoj
- Bihać-granica Republike Hrvatske - cesta će cestovnom komunikacijom adekvatne razine usluge povezati pojedine općine Unsko-sanskog kantona s Bihaćem kao središtem kantona. Predviđena vrijednost projekta je oko 23 milijuna eura, pripreme i izgradnja trajati će 2 do 3 godine.

U razdoblju 2008. do 2010. planira se izgraditi još nekoliko novih cesta (južna obilaznica Mostara, magistralna cesta Sarajevo-Donje Vardište/Srbija, Sarajevo-Goražde, a izvršit će se i sanacija postojećih cesta Velika Kladuša- Srbljani i Bosanska Dubica-Ključ.

U željezničkom će se prometu ostvariti nekoliko projekata među kojima su:

- regionalni projekt Željeznice II procijenjen na 190 milijuna eura; obnova pruga Čapljina-Mostar-Konjic-Sarajevo i Doboj-Banja Luka
- modernizacija željezničkog čvora Doboj-Tuzla-Zvornik i Brčko-Tuzla- Banovići ukupne dužine 200 km
- projekt obnove elektrifikacije Unske pruge vrijedan 10 milijuna eura
- projekt izgradnje informacijsko - telekomunikacijske mreže na postojećoj željezničkoj infrastrukturi vrijedan 50 milijuna eura.

U području vodnog prometa planira se izgradnja lučke infrastrukture u Neumu, kao i obilježavanje i poboljšanje kategorije plovnog puta rijeke Save.

Strategije razvoja energetike BiH predviđa projekte izgradnje novih energetskih objekata, analizu mogućnosti proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (bioenergetski i vjetar), alternativne izvore opskrbe plinom, kao i sustavno uvođenje europskih standarda u kvalitetu energenata.

U okviru planiranja mogućnosti alternativnog izvora opskrbe plinom Federacije BiH, radi osiguranja novih transportnih pravaca, ulaza, kao i eventualno novog izvora opskrbe prirodnim plinom, koji bi se mogao postići povezivanjem na transportni sustav u Hrvatskoj (plinovod Bosanski Brod - Zenica - Slavonski Brod), planiraju se aktivnosti vezane za sinkronizaciju na realizaciji Projekta izgradnje transportne mreže prirodnog plina do Hrvatske.

U sektoru rudarstva predviđa se: intenziviranje aktivnosti u okviru usklađenoga Akcijskog plana za restrukturiranje rudnika i Akcijskog plana za prestrukturiranje elektroenergetskog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine; okončanje aktivnosti na pripajanju rudnika mrkog uglja *Breza d.o.o.* Breza, rudnika *Kreka Tuzla d.o.o.* i rudnika ugljena *Gračanica d.o.o.* Gornji Vakuf/Uskoplje JP Elektroprivreda BiH.

O brzini i kvaliteti provođenja postupka privatizacije ovisit će i financiranje ključnih projekata koje vlada planira provesti u svome mandatu, prvenstveno izgradnje koridora Vc.

Hrvatske su građevinske tvrtke angažirane na više projekata u Bosni i Hercegovini, a sigurno će se uključiti i u planirane ključne projekte u razdoblju do 2010.

Srbija

Prema *Nacionalnom investicionom planu Srbije* (NIP, www.nip.sr.gov.yu), najvažniji infrastrukturni prometni projekti u Srbiji odnose se na izgradnju europskih koridora 7 i 10 (33 posto svih razvojnih projekata u području prometa). Očekuje se da će se za te namjene iz fondova EU u sljedeće četiri godine dobiti oko 700 milijuna eura.

Projekti su sljedeći:

- koridor 10, s obilaznicom oko Beograda i dionicom Dobanovci – Bujanj potok: vrijednost 95 milijuna eura
- autocesta Leskovac – Makedonija (nakon dobivene grčke donacije u vrijednosti od 100 milijuna eura, slijedi raspisivanje ponudbene dokumentacije)
- dionica autoceste prema rumunjskoj granici
- revitalizacija željezničke pruge Beograd - Bar
- granični prijelazi prema Makedoniji i Bugarskoj
- autocesta Subotica – Novi Sad s novosadskom petljom
- rekonstrukcija pruge Kraljevo – Kruševac – Stalać radi povezivanja pravca Beograd – Bar s koridorom 10 odnosno prugom Beograd – Niš. Vrijednost je procijenjena na 350 milijuna eura
- izgradnja regionalnog kargo centra u zračnoj luci *Nikola Tesla* u Beogradu.

Neki su od drugih manjih infrastrukturnih projekata lokalnog značaja (Izvor: www.pks.komora.net):

- regionalni vodni sistem Bogvina, Bor u istočnoj Srbiji – novi projekt (otprilike 110 milijuna eura)
- industrijski park slobodna zona Pirot u jugoistočnoj Srbiji (otprilike 6 milijuna eura)
- industrijska zona Kragujevac, skladište 1 (otprilike milijun eura)
- izgradnja drugog traka autoceste od koridora 10 do Kragujevca (izrađena je studija izvodljivosti za brzu cestu Batočina – Kragujevac na temelju Češke donacije, vrijednost projekta približno 30 milijuna eura)
- izgradnja regionalnog sajmišta Šumadija sajam (radi stimuliranja regionalne konkurentnosti)
- projekt implementacije industrijske zone u Paraćinu (otprilike 4 milijuna eura)

- zgradnja sanitarnoga odlagališta otpadnog materijala na lokaciji Gigoš, općina Jagodina (oko 2 milijuna eura)
- sanacija, zatvaranje i rekultivacija smetlišta, izgradnja bunara i rezervoara pitke vode u Jagodini (ukupna vrijednost triju projekata oko 2 milijuna eura)
- pokrivanje zelene tržnice u Despotovcu i izgradnja sportskog centra u istom gradu (370 tisuća eura)
- plinifikacija Loznice (približno 10 milijuna eura)
- upravljanje otpadom i njegovo pretvaranje u energiju u Loznici (približno 3 milijuna eura)
- industrijska zona Lajkovac
- industrijska zona Krušik u Valjevu (otprilike 54 milijuna eura)
- izgradnja gradske toplane i toplovoda te sanacija i remedijacija postojećeg odlagališta u Valjevu (otprilike 155 milijuna eura).

U posljednjih desetak godina hrvatski građevinari gotovo da nisu izvodili radove u ovoj zemlji.

Kosovo

Slijedom stanja infrastrukture pojavljuje se velika potreba za ulaganjem u izgradnju očekuje se dosta poslova koji bi se financirali iz međunarodne pomoći (u lipnju se priprema Donatorska konferencija).

Makedonija

Među značajnijim su infrastrukturnim projektima - izgradnja VIII. europskoga prometnog koridora Jonsko more – Crno more (Albanija-Makedonija-Bugarska), prometni pravac sjever-jug (Srbija-Makedonija-Grčka) te izgradnja naftovoda na istoj trasi s trajanjem građenja 2 do 3 godine i ulaganjem planiranih 1,2 milijarde eura.

Bugarska

U Bugarskoj je aktualna cestogradnja – gradi se bugarska cestovna infrastruktura (oko 800 km nove autoceste). Prema nacionalnoj strategiji

za razvoj infrastrukture Republike Bugarske, u bugarske bi se ceste (ne računajući obnovu željezničke mreže, luka, aerodroma) do 2015. trebalo uložiti 3,7 milijardi eura.

Rumunjska

U Rumunjskoj se planira izgradnja dionica autocesta:

- Bukurešt-Brašov-Oradea (u suradnji s Bechtelom)
- Bukurešt-Konstanca
- Bukurešt-Đorđiju

Planira se izgradnja, rekonstrukcija i modernizacija željezničkih pruga, izgradnja mosta na Dunavu kod Braile te gradnja stambenih i poslovnih građevina.

Ukrajina

Počinje planiranje građevina vezanih za održavanje Europskoga nogometnoga prvenstva 2012. kojem su domaćini Ukrajina i Poljska. U Kijevu, ali i drugim ukrajinskim gradovima domaćinima, infrastrukturni su prioriteti: (1) sportski sadržaji (gradnja i rekonstrukcija stadiona i drugih sportskih objekata), (2) medicinsko-zdravstveni sadržaji (bolnice i zdravstvene ustanove); (3) transportni i drugi infrastrukturni sadržaji (državne, područne i gradske ceste, parkirališta, kolodvori, javni prijevoz, izgradnja i rekonstrukcija 13 zrakoplovnih luka), (4) turistički sadržaji (hoteli, hosteli) i (5) informacijski sadržaji (reklame, promidžba, sponzorstva). Realizacija navedenih sadržaja ovisit će u prvom redu o financijskim uvjetima (državna jamstva, balans, inozemne investicije), pravovremenoj pravnoj osnovi (kao npr. *Zakon o javnoj nabavi*), suradnji državnoga i privatnoga sektora i stvaranju pretpostavki za sigurnost svih sudionika ove značajne sportske manifestacije. Kijev će u razdoblju održavanja Europskoga prvenstva u nogometu, prema procjeni gradskog poglavarstva, posjetiti više od 600 000 turista te planira:

- rekonstrukciju Olimpijskog stadiona (83 000 mjesta), gradnju novog stadiona, gradnju 4 nova

trening - stadiona i 13 rezervnih stadiona

- izgradnju 35 novih hotela, rekonstrukciju 5 hotela
- rekonstrukciju Hitne bolnice, Kliničke bolnice, Kijevskog centra za transfuziju krvi
- rekonstrukciju međunarodnog aerodroma Boryspil i gradnju novog terminala, rekonstrukciju regionalnog aerodroma Zhulhany
- izgradnju novog mosta preko rijeke Dnjepar
- rekonstrukciju gradskih avenija
- gradnju cestovnog prstena oko Kijeva
- gradnju 23 novih podzemnih stanica, rekonstrukciju autobusnih stanica
- gradnju 20 novih ukrajinskih spomenika kulture
- gradnju dvaju novih kazališta i dvaju novih muzeja
- izgradnju velikog broja novih parkirališta.

U Lavovu se planira rekonstruirati i modernizirati postojeći stadion Ukrajina (trenutačno 28000 mjesta), izgraditi 5 novih hotela (s 4 i 5 zvjezdica), gradnju i rekonstrukciju cesta, željeznica i zrakoplovne luke te izgraditi 9 trgovačkih i zabavnih centara.

U Donjecku se planira dovršenje gradnje stadiona Šahtar (55000 mjesta), rekonstrukcija triju postojećih stadiona, izgraditi *Camping centar Grad turista*, izgraditi novu cestu Donjeck-Šahtar stadion, rekonstrukciju piste i novog terminala u zrakoplovnoj luci Donjecka (dovršenje do 2010.).

U Dnipropetrovsku gradi se stadion Dnipro (34 000 mjesta, otvorenje 2009.), namjerava se izgraditi pet novih hotela s pet zvjezdica, novu pistu na aerodromu i *Aquapark* te se planira rekonstrukcija Kaidotskog mosta.

Planira se rekonstrukcija stadiona Metalist u Harakovu, gradnja novog sportskog kompleksa Metallist City, gradnja pet hotela s pet zvjezdica, gradnja 13 hotela s tri ili četiri zvjezdice, rekonstrukcija zrakoplovne luke.

U Odesi se planira rekonstrukcija nogometnog stadiona, izgradnja dvaju novih stadiona, rekonstrukcija dvaju hotela (Spartak i Moskovskij) i gradnja nove ceste prema sjeveru (Kijev).

Dogovorom Ukrajine i Poljske tijekom 2008. održat će se forumi o navedenim investicijskim projektima, i to u Poznanju (Poljska) od 22. do 24. studenog, u Dnipropetrovsku od 5. do 7. prosinca, u Gdanjsku od 29. studenog do 1. prosinca te u Wrocławu od 13. do 15. prosinca.

U tijeku su dogovori predstavnika međunarodnih financijskih organizacija, investitora i građevinskih kompanija u svezi s izgradnjom/rekonstrukcijom autocesta i aerodroma u sklopu priprema za *EURO 2012*. Sukladno tome, očekuje se donošenje zakona o koncesiji za izgradnju i eksploataciju autocesta, o otkupu privatnog zemljišta za društvene potrebe, o razvoju javno-privatnog partnerstva.

Na adresi Ministarstva prometa i komunikacija (www.mintrans.gov.ua) očekuje se objavljivanje prijedloga koji se odnose na projekte izgradnje autocesta i zrakoplovnih luka. *Pionirski projekti* bit će izgradnja velikoga cestovnoga prstena oko Kijeva i aerodromskog terminala na kijeveskom *Borispiľju* i oni su već objavljeni na navedenoj internetskoj stranici.

Ruska Federacija

Sveruski projekt stambene i komunalne izgradnje planira se u sljedećih 15 do 20 godina financirati po načelu 50 posto federalni i državni proračuni (federacija i republike) i 50 posto gubernije (županije) i lokalna uprava. S obzirom na dugogodišnju uspješnu tradiciju izvođenja stambenih, poslovnih, medicinskih, turističkih i industrijskih objekata na prostoru bivšeg Sovjetskog Saveza (neki su od građevina već dugo *reperne točke* u arhitektonsko - namjenskom smislu u Moskvi i nekolicini drugih gradova), hrvatske se tvrtke same sa svojim potencijalima ili u kooperaciji s ruskim ili drugim inozemnim tvrtkama mogu natjecati za dobiva-

nje poslova u području proizvodnje građevnog materijala u Rusiji – ova grana ruske industrije pripada jednoj od najbrže rastućih na ruskome tržištu (posljednjih godina rast je oko 15 posto).

Evidentirani projekti za moguću suradnju su tridesetak cementara, betonara, ciglana, tvornica keramičkih pločica, ploča za nogostupe i logističkih centara i za potrebe gradnje 500 km dugoga osmotračnog cestovnog prstena oko Moskve te za slične infrastrukturne projekte u Kalužskoj, Orlovskoj i Vladimirskoj oblasti i Astrahanu.

Plan Ruske Federacije za izgradnju i rekonstrukciju infrastrukturnih, sportskih, smještajnih i turističkih kapaciteta za ZOI 2014. predviđa više od 50 milijardi američkih dolara.

Značajniji infrastrukturni projekti u zemljama Sjeverne Afrike i Bliskog istoka

Katar

Plan je da se do 2010. za infrastrukturu izdvoji oko 31 milijarda USD. Za ceste, tunele i mostove u tom se razdoblju planira izdvojiti oko 16 milijardi USD. Renomirana hrvatska tvrtka već realizira posao izgradnje prometnog čvora na više nivoa.

Libija

Plan je da se do 2015. izgradi (rekonstruirati postojeće) 24.000 km cesta raznih profila i izgradi 500.000 stambenih (*jeftinih*) jedinica. Realizacija tog plana već je u tijeku i inozemne kompanije u suradnji s lokalnima već zaključuju ugovore (najčešće 10 – 30.000 stambenih jedinica po ugovoru). Gradit će se nove zračne luke (Tripoli, Bengazi) golemo kapaciteta sa svim pratećim (parkirališta, prilazne ceste, garaže, hale) te hoteli, turistička naselja, bolnice, trgovački centar.

Planirana je i izgradnja željezničkih postaja, nadvožnjaka, tunela uz novu željezničku prugu (dužine oko 1200 km) za koju su posao dobili Kinezi.

Sudan

Za izgradnju glavnoga grada južnog Sudana Rumbeka planira se trošak od oko milijardu USD. Hrvatski graditelji već su angažirani na poslovima visokogradnje.

Egipat

Planira se izgradnja ceste uz Crveno more sve do granice Sudana (otprilike 800 km).

Maroko

Zbog svojega geostrateškog položaja i političke stabilnosti, Maroko privlači strani kapital u čemu prednjače Francuska, Španjolska i zemlje Arapskog zaljeva. Strani analitičari smatraju da će Maroko biti vrlo zanimljiv za strane ulagače jer se priprema modernizacija i izgradnja infrastrukture (ceste, željeznice, zračni i pomorski prijevoz).

Alžir

Kao i Maroko i Alžir nudi izgradnju značajnih infrastrukturnih projekata s tim da je sigurnosni aspekt realizacije poslova mnogo rizičniji. Alžirsko ministarstvo voda priprema nekoliko projekata izgradnje akumulacijskih brana za koje će raspisati međunarodni natječaji. Smatra se da hrvatske građevinske tvrtke koje već imaju iskustva s radom u Alžiru imaju određenu prednost pri dobivanju poslova na velikim infrastrukturnim projektima koji se planiraju u Alžiru.

Tunis

Prilikom prezentacije tuniskoga gospodarstva u HGK-u (17 listopada 2007.), najavljeni su javni natječaji za izgradnju nove pomorske luke i nove zračne luke u Tunisu. Rast investicija u turističke sadržaje potiču sve veći prihodi od turizma (u 2008. godini samo se iz Kine planira dolazak više od dva milijuna turista).

T. Vrančić

IZVORI

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Uprava za međunarodnu gospodarsku suradnju, internetska stranica Hrvatske gospodarske diplomacije: <http://hgd.mvpei.hr>